

ØKUMENISK GUDSTJENESTE

Til de som forbereder gudstjenesten

I år ble den økumeniske gudstjenesten forberedt av Bose-fellesskapet, et økumenisk klosterfellesskap av brødre og søstre i Nord-Italia. Vi markerer i år at det har gått 1700 år siden det første kirkemøtet i Nikea, og den nikenske trosbekjennelsen¹ utgjør derfor kjernen i denne gudstjenesten. Som et uttrykk for dette vil årets tekstlesninger fokusere på tro.

I Bose blir klosterlivet formet av tidebønnenes rytme. Når klokkene kaller brødre, søstre og gjester til bønn, samles alle i kirken. Dersom de lokale forhold tillater det, foreslår vi at de som skal delta på gudstjenesten, ved ankomst blir ønsket velkommen og samlet i mindre grupper på forskjellige steder i gudstjenesterommet. Gudstjenesten åpner med at alle deretter samler seg for å meditere over åpningsskriftsstedet og grunne på historien om Martas bekjennelse av troen på Jesus slik det er fortalt i Johannes 11,17-27. I et øyeblikk av stillhet, som gjenspeiler praksisen til Bose-klosteret, blir alle kalt til å sitte med Jesu utfordrende spørsmål til Marta: «Tror du dette?» Vel vitende om at ulike sammenhenger har ulike begrensninger i forhold til hva som er praktisk gjennomførbart, foreslår vi likevel at denne stunden i stillhet gjøres betydelig i lengde – opptil fem minutters varighet.

Som en respons til proklamasjonen av Ordet, bekrefter vi vår felles tro i en høytidelig opplesning av den nikenske trosbekjennelsen. Dette øyeblikket blir markert med delingen av Kristi lys, symbolisert ved tente stearinlys. Stearinlysene deles ut og lyset sprer seg forfra og beveger seg gjennom fellesskapet. Vi står sammen som verdens lys, forent i kjærlighet, mens vi bekrefter: «Vi tror...» På slutten av gudstjenesten blir de tente lysenes samlet i en egnet og trygg beholder eller stake, der de sammen brenner som en påminnelse om vårt vedvarende kall til kristen enhet.

Et annet særtrekk ved årets gudstjeneste er inkluderingen av tekster skrevet av tidlige kristne forfattere, særlig i forbønns-delen. For søstrene og brødrene som tilhører Bose-fellesskapet er disse forfatterne en levende kilde for deres felles liv. Disse tekstene gjenspeiler ikke bare trosarven før og etter Nikea, men også mangfoldet av språk, kultur og spiritualitet som preget den tidlige kirken.

Tekstene som er tildelt lederen (L) kan fordeles mellom ulike prester eller representanter fra de ulike kirkene som er til stede. Likeledes kan tekster tildelt en tekstleser (T) fordeles på flere personer.

Utsendelsen og velsignelsen kan kunngjøres i fellesskap av prester eller representanter for de forskjellige tilstedeværende trossamfunnene.

En merknad om versjonen av trosbekjennelsen inkludert i disse ressursene:

Trosbekjennelsen inkludert i den økumeniske gudstjenesten er den nikensk-konstantinopelske trosbekjennelsen som vanligvis brukes under generalforsamlingene til Kirkenes Verdensråd og andre økumeniske arrangement. Når teksten refererer til Den Hellige Ånd, utelates den såkalte *filioque*-setningen, «og Sønnen», etter frasen «som utgår fra Faderen». Denne setningen ble ikke inkludert i teksten til trosbekjennelsen som ble vedtatt på konsilet i Nikea (325) eller ved konsilet i Konstantinopel (381). Men den ble lagt til i Vesten i det sjette århundre for å understreke Sønnens guddommelighet i møte med den arianske vranglæren. Denne inkludering har vært kilde til uenighet mellom øst og vest i mange århundrer, og

¹ Se merknaden på slutten av dette avsnittet om versjonen av trosbekjennelsen som brukes i gudstjenesten.

har vært gjenstand for viktige økumeniske diskusjoner de siste tiårene. Teksten utelater også *Deum de Deo*-formuleringen - "Gud av Gud" - når den refererer til Sønnen. Denne setningen ble inkludert i den nikenske trosbekjennelsen, men utelatt fra versjonen som ble vedtatt i Konstantinopel i 381.

En rapport fra 1981 utgitt av Faith and Order-kommisjonen i Kirkenes Verdensråd, hvorav Den romersk-katolske kirke er et fullverdig medlem, anbefalte: "Den opprinnelige formen til den tredje artikkelen i trosbekjennelsen, uten *filioque*, bør overalt anerkjennes som den normative og gjenopprettes. Med den formuleringen blir kristenheten i stand til å bekjenne sin felles tro på Den Hellige Ånd".² Mens *filioque*-setningen forblir en del av den liturgiske tradisjonen til de latinske og noen andre vestlige kirker, utelater biskoper av Roma den når de fremsier trosbekjennelsen i økumeniske møter med ledere av østlige kirker. Et dokument fra Vatikanet utgitt i 1995 erklærte: «Den katolske kirke anerkjenner den konsiliære, økumeniske, normative og ugjenkallelige verdien av trosbekjennelsen som blir fremsatt på gresk i Konstantinopel i 381 av det andre økumeniske konsil, som uttrykk for kirkens og alle kristnes felles tro. Ingen trosbekjennelse som er særegen for en spesiell liturgisk tradisjon, kan motsi dette uttrykket for troen som den udelte kirken lærer og bekjenner seg til.»³

² WCC Faith & Order Paper 103, Spirit of God, Spirit of Christ: Ecumenical Reflections on the Filioque Controversy (1981).

³ Pontifical Council for Promoting Christian Unity, The Greek and Latin Traditions regarding the Procession of the Holy Spirit (1995).

Ordning for økumenisk gudstjeneste

L Leder
T Tekstleser
F Forsamling

Invitasjon

Fra gudstjenestelokalets hovedinngang

L: Velsignet være vår Gud til alle tider.

F: **Nå og i all evighet. Amen.**

L: Kom, la oss tilbe Gud, vår konge.

F: **La oss tilbe Kristus iblant oss, vår konge og vår Gud.**

L: Kom, la oss bøye oss ned for Herren, vår konge og vår Gud.

F: **Hellige Gud, hellig og sterk, hellig og udødelig, forbarm deg over oss.**

T1: Da Jesus kom fram til Betania, fikk han vite at Lasarus alt hadde ligget fire dager i graven.

Bevegelsen inn i hoveddelen av gudstjenesterommet begynner.

T2: Da Marta hørte at Jesus kom, gikk hun for å møte ham. Maria ble sittende hjemme.

T3: Marta sa til Jesus: «Herre, hadde du vært her, var ikke broren min død. Men også nå vet jeg at alt det du ber Gud om, vil han gi deg.»

F: **«Din bror skal stå opp», sier Jesus.**

T1: «Jeg vet at han skal stå opp i oppstandelsen på den siste dag», sier Marta.

F: **Jesus sier til henne: «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø.»**

T2: Tror du dette?

Pause

T3: Tror du dette?

Pause

T1: Tror du dette?

Lenger pause

(Job 11,17-26)

Salme

T: For 1700 år siden kjempet de kristne med trosspørsmål, forvirring og vanskeligheter. Som et resultat av disse kampene kunne de sammen forkynne sin tro med ordene til den nikenske trosbekjennelsen. I dag samles vi som et fellesskap av kristne fra ulike kulturer og konfesjoner for å feire vår felles tro.

Kristus er midt iblant oss.

F: **Han var. Han er. Og skal alltid være.**

Velkomstord fra vertskapet.

Åpningsbønn

F: **Kyrie, eleison! Herre, forbarm deg over oss!**

T1: O Skaper og vokter hver ånd,
du som forøker menneskeslekten på jorden,
la alle folkeslag få vite at du alene er Gud,
og Jesus Kristus er din Sønn,
og vi er alle ditt folk, flokken på din beitemark. **R**

F: **Kyrie, eleison! Herre, forbarm deg over oss!**

T2: Herre, vi ber deg: Kom oss til hjelp.
Frels dem som er plaget blant oss,
forbarm deg over de fortvilte,
vis ditt ansikt til dem som er i nød. **R**

F: **Kyrie, eleison! Herre, forbarm deg over oss!**

T3: Herre, trofast gjennom alle tider,
rettferdig i dine dommer, nådefull og barmhjertig,
tilgi oss våre overtredelser og rens oss i din Sannhet,
led våre skritt til å vandre i hellighet og rettferdighet. **R**

F: **Kyrie, eleison! Herre, forbarm deg over oss!**

T4: Herre, la ditt ansikt lyse over oss i fred til vårt beste,
gi oss og alle som bor på jorden, fred og fordragelighet.
Gi våre ledere visdom og forstand,
og styr deres råd, så de kan utøve sin myndighet med rettferdighet og fred. **R**

F: **Kyrie, eleison! Herre, forbarm deg over oss!**

(jf. Clemens av Roma [ca. 35-99])

Lytte til Guds Ord

Første tekstlesning, Det gamle testamentet

5. Mosebok 6,4-9

Hør, Israel! Herren er vår Gud, Herren er én. Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din makt. Disse ordene som jeg pålegger deg i dag, skal du bevare i ditt hjerte. Du skal gjenta dem for dine barn og snakke om dem når du sitter i ditt hus og når du går på veien, når du legger deg og når du står opp. Du skal binde dem om hånden som et tegn og ha dem på pannen som et merke. Du skal skrive dem på dørstolpene i huset ditt og på portene dine.

Salme 131

Ø Vent på Herren fra nå og til evig tid!

Herre, mitt hjerte er ikke hovmodig,
mine øyne er ikke stolte. Ø
Jeg går ikke med tanker
som er for store og underfulle for meg. Ø

Nei, jeg har fått min sjel til å bli stille og rolig,
som et lite barn hos sin mor.
Som det lille barnet, slik er min sjel i meg. Ø

Epistel-lesning

1. Peters brev 1, 3 – 9

Velsignet er Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, han som i sin rike miskunn har født oss på ny til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde, til en arv som aldri forgår, aldri skitnes til og aldri visner. Den er gjemt i himmelen for dere, dere som i Guds kraft blir bevart ved tro så dere når fram til frelsen. Den ligger alt ferdig til å bli åpenbart ved tidens ende.

Derfor kan dere juble av glede, selv om dere nå en kort tid, om så må være, har det tungt i mange slags prøvelser. Slik blir troen deres prøvet. Selv forgiengelig gull blir prøvet i ild. Troen, som er mye mer verdt, må også prøves, så den kan bli til pris og herlighet og ære for dere når Jesus Kristus åpenbarer seg. Ham elsker dere, enda dere ikke har sett ham; ham tror dere på, enda dere nå ikke ser ham. Og dere jubler og er fylt av en glede så herlig at den ikke kan rommes i ord, for dere når troens mål: frelse for deres sjeler.

Responsorium

T: Stor er Herren, stor er hans makt.
F: **Stor er Herren, stor er hans makt.**

T: Hans visdom kjenner ingen grenser.
F: **Stor er hans makt.**

T: Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd.
F: **Stor er Herren, stor er hans makt.**

Tomas, en av de tolv, han som ble kalt Tvillingen, var ikke sammen med de andre disiplene da Jesus kom. «Vi har sett Herren», sa de til ham. Men han sa: «Det tror jeg ikke før jeg får se naglemerket i hendene hans og legge fingeren i det og stikke hånden i siden hans.»

Åtte dager senere var disiplene igjen samlet, og Tomas var sammen med dem. Da kom Jesus mens dørene var lukket. Han sto midt iblant dem og sa: «Fred være med dere.» Så sier han til Tomas: «Kom med fingeren din, se her er hendene mine. Kom med hånden og stikk den i siden min. Og vær ikke vantro, men troende!» «Min Herre og min Gud!» sa Tomas. Jesus sier til ham: «Fordi du har sett meg, tror du. Salige er de som ikke ser, og likevel tror.»

Stillhet/salme

Preken

Stillhet/salme/musikalsk mellomspill

Feiring av vår felles tro

Stearinlys deles ut mens lederen sier:

L: Jesus sa: «Jeg er verdens lys».
I mange kristne tradisjoner får den dømte (eller fadder) overrakt et tent lys ved dåpen. Jesus kaller også sine etterfølgere til å være verdens lys. Vi er alle bærere av Kristi oppstandelseslys. Vi mottar dette lyset fra Kristus gjennom hverandre.

Når alle har fått et lys, tenner lederen det første lyset og deler lyset med dem som står i nærheten, som igjen deler lyset med hele forsamlingen.

L: Jesus sa til Marta, «Jeg er oppstandelsen og livet. Den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø. Tror du dette?»

F: **«Ja, Herre, jeg tror at du er Den salvede, Guds Sønn, han som skal komme til verden».**

Hver person tenner sin nestes lys. Mens de gjør det, sier de «Kristi lys». Når alle lysene er tent, fortsetter lederen:

L: La oss elske hverandre, slik at vi med ett sinn kan bekjenne den tro vi alle er døpt til:

F: **Vi tror på én Gud, den allmektige Far,
som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig.**

**Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn,
født av Faderen før alle tider,
Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud,
født, ikke skapt, av samme vesen som Faderen.
Ved han er alt blitt skapt. For oss mennesker og til vår frelse**

steg han ned fra himmelen,
og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria
ble han menneske av kjøtt og blod.
Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus,
led og ble begravet, oppstod den tredje dag etter Skriftene
og fór opp til himmelen,
sitter ved Faderens høyre hånd,
skal komme igjen i herlighet
for å dømme levende og døde,
og hans rike skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd,
som er Herre og gjør levende,
som utgår fra Faderen,
tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen,
og som har talt gjennom profetene.
Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke.
Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse
og venter de dødes oppstandelse
og et liv i den kommende verden.
Amen.

Forbønn

T1: For alle ting ble skapt ut av intet, og deres vesen ville igjen synke ned i intet, hvis ikke alle tings opphavsmann holdt det oppe ved sin mektige hånd. (*Gregor den store [ca. 540-604]*)

T2: Livets Herre, vi mottar hele skaperverket fra din hånd og ved ditt forsyn. Lær oss å leve i din verden med omsorg og rettferdighet for alt det du har skapt.

F: Vi tror, hjelp oss i vår vantro!

T1: Jeg kaller dette tro: det klare lyset som av nåde gryr i sjelen, som styrker hjertet og gir håpets gave. (*Isak av Ninive [7. århundre]*)

T2: Barmhjertige Gud, gi oss håpets gave i overflod i en verden som er plaget av strid og uenighet. Styrk ditt folk som er tynget av apati og splittelse.

F: Vi tror, hjelp oss i vår vantro!

T1: Hva er det da å undres over at vi, når vi kommer til Gud, aller først bekjenner at vi tror. For uten dette kan ikke engang et vanlig liv leves. (*Rufinus av Aquileia [ca. 344-411]*)

T2: Nådige Gud, tilgi oss for de gangene vi har mislyktes i å leve et vanlig liv som kristne. Dra oss dypere inn i troen på deg, slik at vi kan vitne for verden.

F: Vi tror, hjelp oss i vår vantro!

T1: La troen seire. En tro som leder sinnet til tillit, en tro som ikke springer ut av menneskelig logikk, men som er en frukt av Den hellige ånd. (*Basilus av Cæsarea [ca. 330-378]*)

T2: Himmelske Trøster, vi ber om at vi må stole mer på din visdoms gave enn på vår egen kløkt.

F: Vi tror, hjelp oss i vår vantro!

T1: Hans lys viste seg og fikk fengselets mørke til å forsvinne, helliget vår fødsel, og tilintetgjorde døden, og løste lenkene vi satt fast i. (*Ireneus av Lyon [ca. 135-198]*)

T2: Barmhjertige Herre, led oss til å arbeide sammen slik at vi kan bringe ditt lys og din frihet overalt hvor det finnes mørke og undertrykkelse, lidelse og urettferdighet.

A: Vi tror, hjelp oss i vår vantro!

L: Som Jesu brødre og søstre ber vi sammen slik han lærte oss:

A: Vår Far

Salme

Avslutningsbønn (*fra Bose-felleskapet*)

L: Gud, vår Far, ta imot vår takk og lovprisning for det som allerede forener kristne i bekjennelsen til Herren Jesus og vitnesbyrdet om ham. Fremskynd den dagen da alle kirker vil anerkjenne hverandre i det ene fellesskapet som du har villet, og som din Sønn har bedt til deg om i Den Hellige Ånds kraft. Hør oss, du som lever og hersker nå og i all evighet.

F: Amen.

Utsendelse

L: La oss velsigne Herren

F: Gud være lovet.

L: Må han som er vår fred og som har gjort oss til ett, gi at vi kan bære hverandre fram for Faderen i den ene Ånd.

F: Amen.

